

Stanovisko Republikovej únie zamestnávateľov

- Vodný plán Slovenska (Plán manažmentu správneho územia povodia Dunaja, Plán manažmentu správneho územia povodia Visly), 2. aktualizácia
  - <https://www.slov-lex.sk/legislativne-procesy/SK/LP/2022/78>
  - Materiál v pripomienkovom konaní do 02.03.2022

Stručný popis podstaty materiálu najmä jeho relevancie z pohľadu RÚZ

Materiál bol predložený do medzirezortného pripomienkového konania Ministerstvom životného prostredia SR ako iniciatívny návrh

Cieľom a obsahom materiálu je najmä:

Predkladané znenie predstavuje druhú aktualizáciu Vodného plánu Slovenska a je výstupom implementačného procesu spoločnej vodnej politiky členských štátov Európskej únie v Slovenskej republike, v súlade so smernicou Európskeho parlamentu a Rady 2000/60/ES z 23. októbra 2000, ktorou sa ustanovuje rámec pôsobnosti pre opatrenia spoločenstva v oblasti vodného hospodárstva (ďalej „rámcová smernica o vode“), s cieľom dosiahnuť dobrý stav vôd. Vodný plán Slovenska je administratívnym nástrojom na dosiahnutie environmentálnych cieľov rámcovej smernice o vode. Hlavným cieľom tohto dokumentu je na základe prehodnotenia a aktualizácie predchádzajúcich plánov manažmentu povodí aktualizovať program opatrení zameraný na dosiahnutie environmentálnych cieľov v súlade s rámcovou smernicou o vode

Postoj RÚZ k materiálu

Hlavným cieľom tohto dokumentu je na základe prehodnotenia a aktualizácie predchádzajúcich plánov manažmentu povodí aktualizovať program opatrení zameraný na dosiahnutie environmentálnych cieľov v súlade s rámcovou smernicou o vode. **RÚZ k návrhu predkladá nižšie uvedené pripomienky.**

Pripomienky RÚZ k predkladanému materiálu

1. Obyčajná pripomienka k dokumentu: 3VPS-PM-SUP-Dunaja-TEXT_2022

V súčasnosti schválené hydrologické reprezentatívne obdobie je 1961-2000 a preto odporúčame aktualizovať tieto min. 22 rokov neaktuálne dáta.

Odôvodnenie:

Navrhujeme schválenie nového reprezentatívneho obdobia, lepšie reprezentujúceho súčasné zmeny klímy. Podklady pripravuje SHMU.

2. Zásadná pripomienka k dokumentu: 3VPS-PM-SUP-Dunaja-TEXT_2022, kap. 4.1.4.3, str. 117

V časti Kolísanie hladiny sa vypúšťa slovo „nepriaznivý“.

Odôvodnenie:

Kolísanie hladín má vplyv na prostredie pod vodnými stavbami, nie je však dokázané že sa jedná o výhradne nepriaznivý vplyv. Z tohto dôvodu navrhujeme vypustiť slovo „nepriaznivý“ z textu. V 2VPS pre roky 2016-2021 rovnako uvádza iba „vplyvy“ nie „nepriaznivé vplyvy“.

Kolísanie hladín považujeme za bežný a dôležitý jav, bez ktorého vodné elektrárne nebudú plniť svoju funkciu a obmedzovanie môže mať vplyv na hospodársky záujem krajiny a bezpečnosť prevádzky elektrizačnej sústavy SR, čo je v rozpore s ustanoveniami RSV. Špičkovanie by muselo byť nahradené inými zdrojmi, napr. plynom alebo uhoľnými elektrárnami, ktoré sú v útlme, čím by sa viac zaťažovalo životné prostredie.

Kolísanie hladiny všetkých riek je bežný jav, ktorý závisí od hydrologických podmienok v povodí. Nesúhlasíme s obmedzovaním umelého kolísania hladín.

3. Zásadná pripomienka k dokumentu: 3VPS-PM-SUP-Dunaja-TEXT_2022, kap. 4.1.4.3, Tab. 4.28, str. 117

V časti Kolísanie hladiny navrhujeme odstránenie riadku s VÚ pod kódom SKV0004 v Tab. 4.28, resp. 4.32 a v Tab. 8.3.

Odôvodnenie:

Kolísanie hladín na VÚ SKV0004 nie je ovplyvnené prevádzkou na PVE Čierny Váh, resp. VN Čierny Váh. Pri prevádzke PVE Čierny Váh je do toku pod VN vypúšťaný výlučne prirodzený prietok, prípadné kolísanie hladiny teda spôsobuje výlučne hydrologická situácia na toku Čierny Váh, resp. jeho prítokov.

Ide o špičkovú prečerpávaciu VE a obmedzovaním jej prevádzky ohrozujeme energetickú bezpečnosť SR. Znenie platného Manipulačného poriadku pre Prečerpávaciu vodnú elektrárňu Čierny Váh:

„A.1. účel a využitie vodnej stavby

Prečerpávaciu vodnú elektrárňu je určená pre energetické účely.

Objem akumulovanej vody v hornej nádrži (bez prirodzeného prítoku), ktorá sa prečerpáva z dolnej akumuláčnej nádrže na toku Čierny Váh sa využíva pre výrobu elektriny a zabezpečenie elektrického výkonu v ES SR. Prirodzené prietoky, vrátane povodňových, sa prepúšťajú dolnou nádržou bez zmeny pri akejkoľvek výške hladiny DN v rozmedzí minimálnej a maximálnej prevádzkovej hladiny pri zachovaní celkového objemu 3,88 mil.m³ v HN a DN.

a

C.3 Manipulácia s vodou vo vodných nádržiach

Prirodzené prietoky vrátane povodňových sa prepúšťajú cez dolnú nádrž bez zmeny, hladina v dolnej nádrži je závislá na energetickom využívaní. S využívaním dolnej nádrže na reguláciu povodňových odtokov, rekreáciu a plavbu sa neuvažuje.“

4. Obyčajná pripomienka k dokumentu 3VPS-PM-SUP-Dunaja-TEXT_2022, kap. 7.2., str. 364

V časti Politika v sektore Energetika sa text „Ako problematický sa javí rok 2022, kde je významné zvýšenie oproti predpokladom pre roky 2020 a 2021. Pre rok 2020 existuje tiež riziko, že záväzný cieľ 14 % nebude naplnený.“ nahradiť textom „Ako problematický sa javí rok 2022, kde je významné zvýšenie oproti predpokladom pre roky 2020 a 2021. Pre rok 2022 existuje tiež riziko, že záväzný cieľ 14 % nebude naplnený.“

Odôvodnenie:

Nie je jasné, ako sa dosiahne cieľ pre rok 2030 inštalovaného výkonu VE na 1.755MW zo súčasných 1.627MW, čo je navýšenie o 128 MW pri opatreniach, ako sú uvedené v dokumente.

Navýšenie inštalovaného výkonu vodných elektrární o 128 MW do roku 2030 vychádza takisto NCEP aby bol dosiahnutý cieľ 19,2 % podielu elektriny z OZE. Súhlasím s tým, že pri zavádzaných opatreniach je dosiahnutie cieľa NCEP v oblasti hydroenergetiky nedosiahnuteľné.

5. Zásadná pripomienka k dokumentu: 3VPS-PM-SUP-Dunaja-TEXT_2022, kap. 8.4.3.2, str. 414

V časti Základné opatrenia čl. 11.3(c) RSV odrážka znie takto:

- „Stanovenie E-flow s použitím metodiky zohľadňujúcej potreby ekosystému, pričom sa zohľadní technická realizovateľnosť a sociálno-ekonomické vplyvy, dopad na výroku EE z OZ a záväzkov voči EU pre dosiahnutie bezuhlíkovej stopy.“

Odôvodnenie:

Navrhujeme uvedené doplnenie textu. Nakoľko na vodných útvaroch sa nachádzajú už v minulosti vybudované stavby, resp. vodu v nich používajú aj iní užívatelia, je potrebné zohľadniť dopad všetkých navrhovaných zmien aj na tieto objekty z hľadiska technickej realizovateľnosti a sociálno-ekonomického vplyvu, ktorý nemožno zanedbať.

Východiskom pre posúdenie zahrnutia opatrení týkajúcich sa využívania vody do programu opatrení má byť ekonomická analýza vykonaná v medziach čl. 5 a prílohy č. III RSV. Táto analýza má prispieť k posúdeniu nákladovej efektívnosti možných opatrení a prísť s návrhom nákladovo najefektívnejšej kombinácie opatrení týkajúcich sa využívania vody. Podľa usmernenia Ecological flows in the implementation of the Water Framework Directive sa pre posudzovanie nákladovej efektívnosti opatrení zabezpečujúcich E-flow musia brať do úvahy priame i nepriame náklady, a to vrátane dopadov na dôležité spôsoby využitia vôd človekom, medzi ktoré patrí okrem iného i výroba elektriny. Táto príručka odporúča ako možnú cestu zvýšenia nákladovej efektívnosti opatrení na obnovu ekologického prietoku kombináciu rôznych druhov opatrení v povodí s tým, že z dôvodu špecifických dopadov na riečne ekosystémy i využívanie vody môže táto ekonomická analýza vyžadovať hodnotenie prípadov na individuálnej báze za účelom prispôbenia detailov navrhovaného opatrenia.

Z dikcie RSV vyplýva, že nie dôvodná realizovateľnosť takých opatrení, ktoré môžu mať hospodársky dopad na krajinu alebo na energetickú stabilitu sústavy. Zachovaním súčasného stavu nedôjde k zhoršeniu stavu.

6. Zásadná pripomienka k dokumentu: 3VPS-PM-SUP-Dunaja-TEXT_2022, kap. 8.4.3.2, str. 414

Pripomienka:

V časti Doplnkové opatrenia odrážka znie takto:

- „Prehodnotenie manipulačných poriadkov za účelom zlepšenia hydrologického režimu vodných útvarov, kde bola definovaná významná redukcia prietokov alebo umelé kolísanie hladiny nad 1,0 m/deň (uvedené v Tab. 8.3 – tabuľka obsahuje aj nerealizované opatrenia z 2. plánu VPS). Pri prehodnocovaní sa zohľadnia potreby ekosystému a zároveň možnosti realizovateľnosti a sociálno-ekonomické vplyvy, dopad na výroku EE z OZ a záväzkov voči EU pre dosiahnutie bezuhlíkovej stopy.“.

Odôvodnenie:

Navrhujeme ako kritérium pre prehodnocovanie manipulačných poriadkov na základe umelého kolísania hladín hodnotu 1,0 m/deň. Rovnaké kritérium je uvádzané i v 2. pláne VPS (2VPS, kap. 4.1.4.3, str. 86) na ktorý sa toto opatrenie odvoláva. Pokiaľ je cieľom pokračovanie v nastolenom trende považujeme za vhodné udržať stanovené limity v nadväzujúcich dokumentoch, obzvlášť ak na seba navzájom odkazujú.

V prípade prehodnocovania manipulačných poriadkov, z hľadiska kolísania hladín, je potrebné zohľadniť potreby nie len ekosystému ale aj stávajúcej infraštruktúry na vodných tokoch. V prípade, ak by došlo k obmedzeniu kolísania hladín v aktuálne platných manipulačných poriadkoch, súčasne by došlo k zníženiu flexibility vodných elektrární a tým ohrozeniu stability elektrizačnej sústavy, pričom pri jej narušení hrozí nebezpečenstvo tzv. blackoutu – rozsiahly výpadok dodávky elektrickej energie v celej SR.

Špičkovanie by muselo byť nahradené inými zdrojmi, napr. plynom alebo uhoľnými elektrárnami ktoré sú v útlme, čím by sa viac zaťažovalo životné prostredie. V prípade obmedzovania prietokov a kolísania hladín by išlo o narušenie koncepcie myšlienky výstavby vodných diel na Váhu a samotnej Vážskej kaskády.

7. Zásadná pripomienka k dokumentu: 3VPS-PM-SUP-Dunaja-TEXT_2022, kap. 8.5, str. 416

V kapitole 8.5 nadpis a tretí odsek znie takto:

„Invázne aquatické a terestrické druhy“

„Na základe hodnotenia invázných druhov (Bubíková v Baláži a kol. 2019) sa pre 3. plánovací cyklus navrhujú opatrenia pre dva taxóny invázných terestrických rastlín (*Reynoutria sp.* a *Impatiens glandulifera*). A jeden taxón invázneho aquatického živočicha (*Dreissena polymorpha*). Chemické postupy sa neodporúčajú vzhľadom na blízkosť vodného prostredia, kde hrozí riziko zhoršenia kvality vody. Zoznam vodných útvarov, ktorých sa dané opatrenie týka, je uvedený v tabuľke Prehľad počtov vodných útvarov kapitoly 4.1.5.1.“.

Zmenu navrhujeme vykonať aj v ďalšej príslušnej legislatíve.

Odôvodnenie:

Navrhujeme rozšírenie invázných druhov o Dreissena polymorpha, ktorá spôsobuje problémy pri prevádzke vodných stavieb. Ako invázný druh je označená vo viacerých dostupných dokumentoch.

8. Zásadná pripomienka k dokumentu:

3VPS-PM-SUP-Dunaja-TEXT_2022, kap. 9.3.2, str. 504

V časti Ekologické prietoky druhý odsek sa dopĺňa štvrtá odrážka, ktorá znie takto:

- „integrácie potrieb ekosystému s využitím vodných plôch a tokov pre potreby energetiky, dopravy, poľnohospodárstva, regionálnej politiky a turizmu.“

Odôvodnenie:

Navrhujeme doplnenie uvedeného bodu, ktorý je rovnako v zmysle RSV čl. 4 rovnako ako už uvedené body. Pri odkazovaní sa na iné dokumenty, resp. pri preberaní cieľov z iných dokumentov je potrebné vhodné účelovo neselektovať pôvodné informácie.

9. Zásadná pripomienka k dokumentu:3VPS-PM-SUP-Dunaja-TEXT_2022, kap. 9.3.2, str. 504

V časti Ekologické prietoky tretí odsek znie takto:

„Ak sa vodné útvary môžu označiť za výrazne zmenené vodné útvary a/alebo sa na môže vzťahovať výnimka, musia sa odvodiť súvisiace požiadavky, pokiaľ ide o režim prietoku, pričom sa zohľadní technická realizovateľnosť a sociálno-ekonomické vplyvy na použitie, ktoré by bolo ovplyvnené implementáciou ekologických prietokov. Prietok, ktorý sa má implementovať v týchto vodných útvaroch, nie je zahrnutý v pracovnej definícii ekologického prietoku a bude sa naň jasne odkazovať. Tieto prietoky sa do určitej miery riešia v usmerňovacom dokumente. Vo vodných útvaroch, zmenených výstavbou vodných stavieb pred niekoľkými desiatkami rokov, možno posudzovať aktuálny stav ako ustálený environmentálny stav. Ďalšou úpravou tohto súčasného stavu môže dôjsť k jeho zhoršeniu, pričom jeho obnova, resp. tvorba nového môže opätovne zabráť niekoľko desiatok rokov. Akýkoľvek zmenám na pôvodných, aj zmenených vodných útvaroch, musí predchádzať odborné posúdenie vplyvu takejto zmeny z hľadiska vplyvu na existujúcu biotu.“

Odôvodnenie:

Navrhujeme doplnenie uvedeného textu. Dôvodom je podrobné preskúmanie súčasného stavu v porovnaní s navrhovanými zmenami. Akýkoľvek ďalší zásah spôsobí zmeny, tie však nemusia vždy priniesť zlepšenie stavu z hľadiska životného prostredia, resp. minimálne zlepšenie nebude odpovedať vynaloženému úsiliu. Obdobnú štúdiu zrealizoval VUVH v roku 2012 „Vplyv zvýšenia prietoku vody v starom koryte Váhu v úsekoch pozdĺž derivácií na výrobu elektrickej energie“.

10. Zásadná pripomienka k dokumentu: 3VPS-PM-SUP-Dunaja-TEXT_2022, kap. 9.3.2, str. 506

V časti Ekologické prietoky na Slovensku sa za text „Pri hydrologických hodnoteniach sa na stanovenie limitných prietokov z oblasti malej vodnosti využíva najčastejšie čiara prekročenia prietokov (zostupne zotriedené priemerné denné prietoky za hodnotené obdobie). Kvantily prislúchajúce poradiu prietokov, vyjadrenému poradím dní v roku (M-denné prietoky, často používané u nás a v Česku), alebo % obdobia (častejšie používané vo svete), sú v oblasti malej vodnosti často používanými limitnými prietokmi pre rôzne účely. Na Slovensku pre rôzne účely používané kvantily Q364d, Q355d sa nachádzajú pod hodnotami 90% pravdepodobnosti prekročenia prietokov (355-denný prietok odpovedá 97% a 364-denný prietok až 99,7% pravdepodobnosti prekročenia). Je potrebné brať do úvahy aj to, že vzhľadom na metodiku výpočtu čiary prekročenia prietokov pochádzajú prietokové údaje v tejto časti minimálnych prietokov často z malého počtu výrazne suchých rokov z hodnoteného obdobia.“ dopĺňa text „Pri stanovení limitných prietokov je potrebné zohľadniť vplyv stávajúcich vodných stavieb, ktoré v období nižšej vodnosti nadlepšujú prirodzené prietoky.“

Odôvodnenie:

Minimálne prietoky vo vodných útvaroch sú zabezpečované prepúšťaním vody do pôvodných koryt. V prípade málo vodných období je potrebné tieto minimálne prietoky nadlepšovať, nakoľko prirodzený prietok je nižší ako minimálny prietok stanovený manipulačným poriadkom. Pri prehodnocovaní prietokov je preto potrebné zohľadniť aj tieto skutočnosti a funkcie vodných stavieb. K jednotlivým lokalitám je potrebné

prístupovať osobitne, vzhľadom na unikátnosť každej lokality. Miera ovplyvňovania prietokov je uvedená percentuálne v kap. 4.1.4.3 Upozorňujeme najmä na lokalitu na Orave a Liptovskej Mare. Vodné nádrže Orava a Liptovská Mara sú akumuláčnne nádrže s ročným vyrovnávaním, takže v priebehu roka akumulujú vodu pri zvýšených prítokoch a v suchom období nadlepšujú prietoky Váhu. Zvýšením ekologických prietokov dôjde prepusteniu vody cez SR bez energetického využitia a zavlažovacieho systému v prospech susedných krajín.

11. Zásadná pripomienka k dokumentu 3VPS-PM-SUP-Dunaja-TEXT_2022, kap. 9.3.2, str. 507

V časti Ekologické prietoky na Slovensku sa za text „Ekologický prietok „určuje príroda“ a to tak, že počas neho stále zachováva v danom čase príslušný ekosystém. Spravidla na prirodzených tokoch to môže byť obdobie malej vodnosti (pod určitú hranicu), keď do návratu do vyšších prietokov (nad tú určitú hranicu) sa zachová pôvodný ekosystém, alebo je narušený len to tej miery, že sa dokáže sám obnoviť.“ dopĺňa text „Pre proces stanovenia E-flow musí byť zvolená metodika, ktorá efektívnym spôsobom integruje potreby ekosystému s využitím vodných plôch a tokov pre potreby energetiky, dopravy, poľnohospodárstva, regionálnej politiky a turizmu.“.

Odôvodnenie:

Navrhujeme doplnenie textu v zmysle RSV čl. 4.

12. Zásadná pripomienka k dokumentom: 3VPS-PM-SUP-Dunaja-TEXT_2022, kap. 10.2, str. 522

V časti revitalizácia tokov sa na konci dopĺňa tento text:

„Možné riziká revitalizácie a potrebu podrobného výskumu dopadov na biotu, sociálno-ekonomické aspekty spoločnosti a technickú realizovateľnosť revitalizácií dokumentuje aj výskum „Vplyv zvýšenia prietoku vody v starom koryte Váhu v úsekoch pozdĺž derivácií na výrobu elektrickej energie“ (Spál, Majerová, Fekete, Drdulová, Hucko, 2012).“.

Odôvodnenie:

Navrhujeme uvedené doplnenie textu o odkaz na štúdiu z roku 2012, ktorá preskúmala jednotlivé aspekty v prostredí vodných útvarov priamo na Slovensku. V celom dokumente sa nachádza viacero odkazov aj na iné dokumenty VÚVH. Odporúčame vypracovanie obdobnej štúdie pre každú navrhovanú zmenu.

13. Zásadná pripomienka k dokumentu: 3VPS-Dunaj-Priloha-4.2., Významné priemyselné a ostatné zdroje znečistenia povrchových vôd

Navrhujeme vypustiť zo zoznamu „Významné priemyselné a ostatné zdroje znečistenia povrchových vôd“, uvedené v 3VPS Dunaj - príloha 4.2, PVE Ružín (p. č. 10 a 11 – čiastkové povodie Hornádu) a VE Domaša (p. č. 7 a 8 – čiastkové povodie Bodrogu).

Odôvodnenie:

V oboch prípadoch nedochádza k znečisťovaniu vôd energetickou prevádzkou. Vypúšťané vody sú pravidelne monitorované a neprekračujú stanovené limity v zmysle príslušných rozhodnutí OÚ.

Zo skutkového stavu vyplýva, že nie sú prekračované žiadne limity.

Zdroj:

<https://www.slov-lex.sk/legislativne-procesy/SK/LP/2022/78>